

~~Nf. 22.~~

109

Är
det Christeligit
och med
Wår Evangeliska Lära enigt/
at
Högwördige Presterskapet
söka rum och Säte
på
Det Werldsliga Ståndets
Rang = Ordning?

Under påstående Riksdag 1720.

BERNHARDUS ferm. quadrag.

Ambition är ett hemligt förgift, en förborgad Pestilens, Bedrägeries Wårckmästerinna, Skrymteries Stammoder, uphof till all misunsamhet, alla Lasters Springkälla, en Mahl som förtärer all gudackthet, en förmörkelse öfwer hiertat, en förderfware af alla Christelige Läkeböcker, at de lända till idel sjukdom.

LUTHERI Ryrckio Postilla edit.

1710. pag. 858. a.

Suld är en fiende af höga titlar och mennisklig wisshet; fördenskull låter han dem under tiden grusligen löpa an; gör dem uti deras rådslag till skam/ at man seer/ huru ordspråket sannas: die gelehrten die verkehrten &c. hela denne Lutheri Predikan är wård at låsas, för des löslige iswer skull emot ähregirigheten som i hans tid härskadt uti det så kallade Andeliga ståndet.

Nch Ney !!! det är ingalunda
Christeligit, eller enigt med vår
Evangeliska Lära / och lärer
ett sådant aucupium honoris,
eller sökande effter rang på in-
tet sätt med någon gällande färg låta be-
skönja sig, ehuru man ock toge de aldräfnaste
distinctioner der wid till hielp: Ty saken är
en gång för alla redan afgjord genom Hans
Gudomlige Maj. alla Konungars Konungs,
Herrans Jesu Christi aldrarättvisaste re-
solution gifwen på Presterskapets i hans tid
gjorde ansökning om högt ställe och rang ib-
land werldsliga Stånds personer: Här om
är hela protocollet at låsa hos Evangelisten
Marc. i det 10. Cap. och 35. 36. 37. 38. 42. 43.
44. 45. verserne. Då gingo till honom
(tvänne Prestemän) (*) Jacobus och Jo-
han

(A) 2

(*) Man kallar här Lärjungarne Prest-
män, at desto närmare uttryckia detta
Exemplers likhet med det nu tilldragit
sig. Eljest är af Lutheri lära nog kunn-
nigt at Preste och Presterskaps Cara-
cteren hörer intet allenast Lärare, utan
alla rätta Christna til.

hannes/ Zebedai Söner, och sade: Må-
 star / wi wete / at tu giör of hwad som
 hälst wi bedie. Sade han till them:
 Hwad wiljen i jag skall giöra eder? Sade
 the till honom: Gif of / at wi sittje then
 ene på tine högra hand / och then an-
 dre på tine wänstra / uti tin härlighet
 (eller titt Jordiska rike) se Matth. 20 / 21.)
 Men Jesus sade till them: J weten icke
 NB. NB. hwad i bedien -:- - J weten, at
 werldsliga förstar äro rådande / och the
 mächtige ibland them hafwa wälde: Men
 thet skall icke så wara NB. ibland eder:
 utan then som ibland eder will ypperst
 wara, han skall wara Edar tienare. Och
 then som ibland eder will wara den
 främste / han skall wara allas dräng: Ty
 ock Menniskiones Son (then aldrahögste
 alla Herrars Herre sielf) är icke kommen
 på thet han skulle låta tiena sig; (och ta-
 ga hög rang fram för andra) utan på thet
 han wille tiena.

Här behöfwes ingen förklaring, resolution
 är tydelig i bokstafwen, och hafwer en oförän-
 derlig grund uti Guds allwisa oeconomic,
 och den som intet förstår Guds rikets hemlig-
 het, som här under ligger, han har ock sanner-
 ligen ännu icke rätt lärdt första bokstafwer-
 na af Guds Ord. (Ebr. 5, 12.)

Christi Lärjungar hörde wäl intet ord, eller
 sågo någon den ringaste gärning hos sin Her-
 re, som kunde gifwa dem anledning till denne
 äre

Äregirige ansöknungen; Utan tvärt om gick
 alt hans tahl och göra der på ut, at låta,
 draga och leda sina ähörare ifrån werldens
 kärlek, som wi se af alla de Predikningar
 han hållit i sina Lärjungars närvaro, och äf-
 wen den han näst ferut nu hölt om sitt oför-
 töfwat tillstundande lidande genom Öfwerste
 Presternas fördömande och eswerantwardan-
 de Hedningomen i händer; Likwäl esfter de-
 ras hjertan woro än icke rätt söndrade ifrån
 werlden; täckelset icke rätt borttagit, som
 gjorde dem ännu mycket stumögde i andeliga
 saker, och söljacteligen icke heller dagen af
 Morgonstiernan rätt hos dem ännu upgån-
 gen; ty gjorde de en sådan bländning af den
 öfvernaturliga och naturliga Kundskapen, at
 de mente, det Christus werldenes Frålsare
 skulle intet allenast göra dem lycksalige i ande-
 lig måtto genom försättjande i det ewiga riket
 esfter döden; utan ock uphöja dem här i
 werlden till ansenlige äre-grader, och at detta
 jennwäl kunde så wäl bestå med hwart annat,
 at han sielf worde blifwandes deras Jordissa
 Konung.

Men Herren Christus, som känner alt för
 wäl det arga och illfundiga tinget, mennisk-
 ians hjerta, som wet aldrabäst huru omöjeli-
 gen mörcker och lius, Christus och Belial kun-
 na samsjas ihop, (2 Cor. 6, 15.) samt uti hwad
 fara de, som wilja Salige warda, stå, så län-
 ge de dela sitt hjerta emellan Gud och werl-
 den,

den, jemväl i sin allwisheset förut säg, hwad misbruk alla Påswiska Andar skulle framdeles göra af det minsta sken till med håll i Guds Ord för Lärarens uregirighet, afflar sina Lärjungars begiäran absolut och rent af.

At förstå detta rätt, måste man gifwa granacktning på den åtskillnad Christus här gör emellan Regements- och Lärståndet: I det förra äro Konungar / och åtskillige Embetsmän under hwar andra, at i werldslig måtto befalla, styra, råda och ordning hålla i bland dem, som gifwit sig tillhopa uti en gemenskap och Societet, till den utwärtens roslighetens och wältrefnadens befrämjande; hwilcket ändamål ogjörliken kunde erhållas, om intet Lemmarne i Regerings Kroppen wiste hwar sitt rum och ställe, effter eljest bud och lydno ibland dem, som äro öfwer hwar andra, och enhålligt skick ibland de öfrige, ingalunda bibehållas kunde, hålft de mästa Medborgare i alla Republicuer äro ey Christeligen artade; Utan stå i deras naturliga sinne, som drifwer dem, at de gärna wilja klänga sig den ena öfwer den andra: Derföre måste en wis Regent genom goda och billiga förordningar sättja stiljebom för sådanes öfwerstigande ambition, som kunde annars aldeles förwirra / ja förstöra det utwärtens Regerings wäsendet; Sådant alt är intet emot Guds ordning; Utan har fast mera sin grund der uti, som intet allenast den Na-
tur

turlige Lagen, utan ock den Heliga Skriffte
nogsamt intyggar: dock medgifwes detta in-
galunda till någon tåkmantel för Politicis
öfwer deras äregirighet: ty om de ey handla
som de handlade; om de sättja förtet till
deras arm (Jer. 17, 5.); om de intet så med
försakelse bruka all Jordisk ära och höghet,
som de den intet hade och brukade (1 Cor. 7, 31.);
om de ey hålla sig hårdt wid ödniuckheten
(1 Petr. 5, 5.); jemwål om de ey så använda
deras timlige rang och förmoner, at de med
rätta heta Nådige Herrar, eller som det rät-
teligen bör öfwersättjas, wälgörare och
wälgjerningsmän, så måste de med alla
deras åretitlar en gång så höra: Går ifrån
mig i förbannade. Matth. 25, 41.

Men hwad Lärare angår, som hafwa en-
fannerligen at göra med Christi andelige rike,
hwilcket är aldeles åtskilt ifrån thenne werl-
den, Joh. 18, 36. så få ingalunda de, som wela
wara tienare och Embetsmän deruti, söka
werldslig ära och mact Joh. 15, 19. 1 Petr. 5,
3. som Doct. Gezelius sielf talar i sin utläg-
gning öfwer Matth. 20, 26. ty de hafwa med
det werldsliga Regerings wäsendet intet at
befatta sig, det ock Paulus tydeligen gifwer
tillkänna genom sin påminnelse till Tim. uti
2 Epist. 2 Cap. och 4. vers. Ingen Strids-
man befattar sig med Närings handel:
på thet han skall tackas honom/ som ho-
nom till en Stridsman uptagit hafwer.

Så är ock Guds Methode och sätt, at ut-
 widga, förkofra och befästa sitt rike, aldeles
 annorlunda beskaffat än ett werldsligt rege-
 mente fordrar, hwilcket aldeles ostridigt må
 vara ibland oss Evangeliska, som emot de
 Påfwiskas misbråk af Guds Ord, så offta
 anfört Christi eget Exempel och efterdom-
 melse, hwilcket hans Lärjungar och Lärare, så
 till utwärtens opförandet, som till hiertat, äro
 förbundne at efterfölja, det ock alla des tro-
 gna wittnen fordrat och i wärcket bewist, som
 ses så wäl af Nya Testamentens Skriffter,
 som af Kyrko-historien i de första hundras
 de åren, alt till des Guds församlings men-
 lösa tillstånd och de första Lärares enfaldig-
 het i Christo, begynte uti det 3. och 4. seculo
 alt mer och mer förfalla, samt deras åre titlar
 så uti berörde twänne som i 5. seculo blefwo
 på åttfilligt sätt förmerade genom ἀρχι- och
 πρῶτο- och dylika flera augmenter hwar ut-
 af Archi-Biskop och Probst äro gjorde. Då
 steg äregirigheten i Läroståndet omsider så
 högt, at de uti Concilio Matisconensi se-
 cundo, wid hwilcken tid det Påfwiska mis-
 fostret war nu snart fullgångit och till födslen
 mogit, hafwa sielstwa således stadgat Can. 15.
 om deras rang och heder.

Wi förordne här med, at när en Lek-
 man (det är werldslig Stånds person af
 hwad Caractere han wara må) råkar möta
 någon hederlig Klerck (det är Prestman) så
 bör

bör han wördsamligen och med en diup
 äre-bewisning/ bucka sin hals neder för
 honom -: och där så händer/ at bägge
 mötas at ridandes/ då måste Lekman ge-
 nast taga hatten af sig/ och biinda Prest-
 man handen/ at betyga dermed sin uprick-
 tiga hälsning. Är åter Prestman till fot/
 men Lekman ridande/ då skall denne i fly-
 gande Basta sig af hästen/ och anbiuda
 den andra tilbörlig heder och Kärleks
 hälsning. Eho nu som sig emot hwad
 således effter den Hel. Andes ingiswelse
 blifwit slutit och beleswat/ förbrytandes
 warder / den samma bör stängas ifrån
 Guds församling / så länge Biskopen i
 Skrifftet nödigt pröfwar. (*)

Vestigia me terrent !!

Men hwad menar man wäl at Presterskapet
 i detta Concilio hafst för särg, at smincka
 sådan deras högfärd med? Jo, ongefär den-
 ne: det är intet affedt på någon förttslig he-
 der och förmon för oss sielfwa, såsom wi, af
 egen kärlek at flyta öfwer andra med Phari-
 seen, Luc. 18, 11. der uti hade något nöje, utan
 för Guds allraheligaste Namns äros och det
 dyra oss anbetrodde Embetes skuld, hwilcke
 (2) 5 den

(*) Bese F. Barth. Caranzæ Mirandæ
 ordin. Prædicat. summa Conciliorum
 edit. Lugduni 1568, pag. 226. & 225.

den heder wi nu påbudit, af allom så hög som låg tillkommer, på det Embetet ey må råka i förackt, och des fruct, hwar på dock så många Siälars salighet beror, förspillas.

Det slår intet felt, at ju de Skrymtare med desse och slika fikonablad låra sökt betäcka deras blygd och den förgiftade äregirigheten, som Läroståndet den tiden redan eländeligen war besmittat med, och wiste sig ju längre ju mer uti alla de fula egenskaper, som Bernhards äregirigheten i det främst anförde rummet tillägger, alt till des i den Guds Mannes Lutheri tid, det till en del blef opfylt hwad Johannes propheterar i Uppenb. Bok. 17, 16. 17. at Gud gaf några länder och Nilen i hiertat, at de skulle hata Skiocone, som de bolat med, och begynte sielfwa lägga henne öde och naken.

Men at Guds ära och des församlings wälstånd intet befordras igenom Lärarnes ophöjning på rang - Listan, det wisar millions exempel i Kyrckio-historien, löper ock snör rätt emot Christi första inrättning, som bör såsom ett mönster och norme actas i alla tider. Mon, om det warit nyttigt, Christus hade icke sielf intagit högsta rangen, jemwål lätteligen kunnat skaffa sina Lärjungar till ett förnämt rum, särdeles då hans Lära ännu ey war wedertagen, utan måst allestädes led gensägelse, förackt, motstånd och förföljelse, hwilket skulle tyckas effter det blinda förnuftet hafwa

hafwa bättre kunnat hämmas, om Sänd-
ningeboden kommit i ansenligare Character och
med mera myndighet försedde.

Här är wärdt at läsa 1. och 2. Capit. af
Pauli 1. Epist. till de Corint. effter man der
får igen orsaken, hwarföre Christi tienare ey
böra inbilla sig med förnufts Kloket eller
egen menniskio myndighet och anseende, kun-
na i ringaste måtto understödja och forthielpa
Evangelium; utan at Gud behagar nu som
fordom, på ett för den naturliga Menniskian
däractigt sätt utspida Evangelium, på det
wår tro skall endast och allena NB. stå på
Guds kraft: äfwen derföre säger åter Pau-
lus 2 Cor. 4/7. Men wi (oansenlige och ut-
an all rang) hafwa dessa häswor uti ler-
tar/ på thet NB. NB. at then store kras-
ten skall vara af Gudi och icke af oss. Det
är, som Doct. Gezelius säger, så Guds heli-
ge ordning, på thet kraftenes förträfflig-
het skall vara Guds: then underliga
kraft, som sig wisar uti Menniskionas
omvändelse/ uplysning och saliggörelse/
jemwål uti Evangelii läros utspidelse
emot all menniskio mact och wisdom/
måtte skönjas thesto häriligare/ och erkän-
nas vara Guds egen/ och icke tillskriswas
oss/ eller någon menniskio: hwilket sted-
de/ om Evangelium med menniskio mact
och myndighet predikas skulle.

Med

Med detta förnekas dock icke, at Christelig Öfwerhet bör och kan genom den werldsliga mackten, som Gud honom förlänt, befordra Christi rike på mångahanda sätt; ty sådant åligger honom: utan det allenast påstås, at Lärö-Embetet sielstt ingalunda någon werldslig myndighet och rang nu mera än i fordna tider tilläggas bör.

Åter nekas derföre intet, at Lärare böra hållas i wördning och heder, hwilcken består der uti, at deras åhörare willeligen höra och uprikteligen älska dem, samt bewisa alt godt hwaren effter sin förmågo, till deras nödtorffige utkomst, som tienas wid altaret: sådant äro åhörarne in för Gud pliktige till, som af Skrifften öfwerflödeligen kunde wisas, och må wäl högeligen beklagas, at mången åhörare genom samma plikts samwetslösa efftersättjande, swära försyndar sig; dock ey mindre alt för många Prester, som sielfwe förwällande äro till deras wanwördning. Paulus förmanar wäl i Tim. 4, 12. och Tit. 2, 15. at ingen skall förackta en Guds tienare, men lærer ock i det förra rummet strax der hos, huru han bör slika sig, at kunna afwända andras förackt. War dem trognom en efftersyn / i ord / i omgångelse, i kärlek, i andanom / i lyskhet / hålt på at läsa / förmana / lära -- Försumma icke then gäfwosom i tig är -- Thetta ackta; blif der uti

uti, på det tin förbättring må hwarjom
manne uppenbar warda. Haf acft på dig
sielfwan/ och på lärdomen: Blis i thessa
stycker: ty om tu så gör/ frälser tu dig
sielfwan/ och them som dig höra. (*)

Äfwenledes i Tim. 3, 2, 3, 4. Så skall nu
en Biskop (**) wara ostraffelig -: - wakan-
de/ nöchter/ Sedug/ giåstgifware/ lärack-
tig/ ingen drinclare/ icke bitter/ icke sniken
effter frem winning/ utan mild/ icke tråto-
sam/ icke girig: then sitt hus wål förestår.
2 Tim. 2/ 24. Liuslig wid hwar man -: -
then the onda lida kan. Tit. 1, 8. Tucktig/
rättwis/ helig/ lysk.

Gifwe allenast Gud, at denne Guds an-
das föreskrift blefwe i acft tagen mera än det,
ty wår, nu gemenligen sler, sannerligen at
wåra Lärare skulle intet allenast frälsta sig
sielfwa och många tusende flere Siälur, som
dem höra, utan ock, utom twång genom rang-
ordning, få all tillbörlig heder / så wål af de
froma

(*) i Tim. 4, 12, 13, 14, 15, 16, vid. Doct. Ge-
zel. Commentar.

(**) Biskops fallet war i Pauli tid ey så
förnämt som nu, utan förstås här alla
Lärare. vid. D. Gezel. Commentar.
Med Giåst gifware förstås den som gier
na herbergerar också fattiga / se D. Ge-
zel. Commentar.

fromma, som af andra nagorlunda billige och
 ståtliga : de öfrige, som en rättwis, helig, kysk,
 nyckter och liflig menniska ey lida kunna, lä-
 rer en rätt Guds tienare ey wela ha någon
 heder utaf, eller deras umgängelse begära, eff-
 ter man är befalt at draga sig ifrån sådane.
 Conf. 2 Cor. 6, 14. Ephes. 5, v. 12. 2 Theff. 3,
 6. 14. 15.

Således ser jag intet, huru wårt Presters-
 skaps ansökning om wis numer-rang kan
 förswaras : hålst, där man ock wille köttslig-
 gen medgifwa, at Embets förrättningarne
 dermedst finge bättre drift, det icke en Em-
 bets Syfta förefaller, der någon strid kan
 wancka om rangen. Hwad gästabud och
 begrafningar angår, så är troligit, at det lär
 wara åfwen där, som man årnar göra största
 nyttan af samma förmon ; Men så wet ock
 hwar en, at Presten wid sådane tillfällen, af
 alt bestedeligit folck sättes tämligen långt
 fram, at minstone längre än någonsin en Ca-
 pellan, kan stie Kyrckioherden sielf kan kom-
 ma, om de blifwa indelte på rang-ordnin-
 gen.

Des utan tyckes mig, at det borde komma
 Presterskapet, wid närmare besinnande, gan-
 ska efftertänckeligit före, at begära någon ån-
 dring uti den förordning. Herren Christus
 sielf giordt för dem, då det händes, at de kom-
 ma i stora samqwäm, neml. hos Luc. 14, 7. 8.
 10. Tå såde han ock till them, som budne
 woro/

word / en liknelse: S. märckandes / huru
de sökte sittia främst / säjandes till them:
när tu blifwer buden af någrom till bröl-
lop / så sätt dig icke i främsta rummet: Y.
utan hålre, när tu warder buden / gack /
och sätt dig i yttersta rummet: at då han
kommer / som dig budit hafwer / må han
säja till dig: Min wån / sitt upp bättre;
och rå skier dig heder för them som ther
med dig till bords sittja. B. Ty hwar och
en som uphöger sig / han skall warda för-
nedrad; och then sig förnedrar han skall
warda uphögd.

Doct. Gezel. S. Christus hade orsak eme-
dan han såg deras begärelse effter hög-
säte, at under denne liknelsen vers. 8.
förklara, huru de sig i alt för Gud och
människior skulle förödmiska. Phil. 2, 3.

Doct. Gezel. Y. Ty det röjer tin innerliga
högfärd, at tu håller dig för den bästa
och andra föracktar.

Doct. Gezel. B. Intet will Christus, at
man skall söka denne heder med det at
man först sätter sig nederst ty det wore
en NB. skrymtactig ödmjukhet. Coll. 2,
18. 23. utan han säger, hwad på en
oskrymtad höflighet NB. fölter.

Här gäller inter at swara: de tillbiuda ey
at taga sig sielfwa rang, utan begära af den
som mact har at gifwan: Men det är så
mycket wårre, at man uphöger sig först sielf i
sitt

sitt sinne; tvärt emot desse Christi ord och Pauli lära Gal. 6, 3. 4. Rom. 12, 16. (*) i det man råknar sig wärdig det eller det högsäte fram för andra, och söker sedan der på fasta så at hwarcken wården eller gästen skall kunna göra deruti ändring.

(*) Gal. 6, 3. 4. Thersföre om någor låter sig tyckia något wara/ ändock han insett är/ han bedrager sig sielf/ i sin fåfänge phantasio, då han täncker högt om sin person. vid. Doct. Gezel. Comment. Rom. 12, 16. Håller icke mycket af eder sielfwa: utan håller eder lika wid them som ringa äro; Håller eder icke sielfwa för kloka.

Hwad de werldslige Stånds personer beträffar, som Höga Öfwerheten för ofwännämde orsaker skull, har måst skilja åt till rum och säte, effter wissa numerer; Så måge de ock wäl i Samqwäm sådant fins emellan i act taga, och lära, där de äro Christeligen sinnade, ey misbrukat, emot den Helige Andas warning Phil. 2, 5. 6. 7. 8. Hwar och en ware så till sinnes/ som ock Christus Jesus war/ hwilcken äntå han war i Guds skepelse, råknade han icke för rof/ gudi (till rang) jämlik wara/ utan förnedrade sig/ tagandes på sig en tienares skepelse -- ödmjukade sig sielf -- thersföre hafwer ock NB, Gud uphögt honom Ebr. 12, 2.
Och

Och se NB. på Jesum / som Trona be-
 gynt och fullkomnat hafwer: hwilken, så
 han måtte hafst glädje (wid sin guddome-
 lige rang hos Fadren) led korsset / och ac-
 tade intet småleken: och är sittjandes på
 höggra handen på Guds stol. Matth. 11, 29.
 Tager på eder mitt Ok / och lærer NB. af
 mig / ty jag är mild / och ödmjuk af hier-
 tat. Luc. 14, 26, 27. Hwilken som kommer
 till mig och icke hatar (det är försakar all
 föttslig kärlek till) sin Fader och Moder /
 och Zustru och Barn / och Bröder och
 Sysstrar / och dertill sitt eget lif (den för-
 bannade egna kärleken, samt med rang och
 höghet) han kan NB. icke wara min Lär-
 unge. Och hwilken som icke bär sitt
 kors / och följer mig / han kan icke wara
 min Lärjunge. Bese ock Matth. 16, 24, 10,
 38. Luc. 9, 29. Marc. 8, 35.

Nu den som denne lärdom icke antager,
 gömmer och följer, han hafwer sannerligen in-
 tet Christi anda / och hörer honom icke
 heller till Rom 8, 9. Han må sittja hwar
 han will effter rang eller utan rang.

Des utan hafwa Lärarne, dock icke såsom
 Lärare, utan så wida och så länge de äro et
 Stånd uti Regerings- Kroppen, oförgripeli-
 gen redan så hederligt rum, som dem någon-
 sin påbelöpa kan, i det de så på Herredagar
 och i alla slika Sammankomster, som bestå af
 Ständernas Ledamöter, sittja näst in till det
 förnämsta Ståndet i riket: at nu intet näm-

na den stora åtskillnad de fins emellan hafwa på Personerna, at den ene sitter så många trappor högre än den Andra, som der emot måste Krypa som en liten Sparf neder på jorden; der de dock alla äro högsta Guds tienare, kallade at föra samma andans Embete, och predika Försoningens ord; ibland hwilcka Ordningenes Gud wål fast mer än annorstädes, fordrar ordning och skick, som ey erhållas kunde, med mindre icke någon åtskillnad i så måtto gjordes, at den ena måste stå under den andras opsicht, dock skulle Opsynsmannen derwid intet hafwa större myndighet och wälde, än det effter första Församlingenes hälsofamma inrättning ägnar och bör; hwarom wore mycket at tala, men gås förbi, såsom en hit intet hörande sak. Äfwenledes är det ingen ringa förmon, som Lärarne tagit ut för sig allena, at de heta Andelige Män, det Andeliga Ståndet och Prästerskapet: hwilcka Characterer äro sanfärdeligen så ädla och dyra, som någonsin Grefwez och Friherrskap; Men kan icke med ett Jota eller minsta bokstaf af hela Nya Testamentet wisas, at sådana Titlar dem allena, utan allom Christnom tillhöra, det ock wår käre Lutherus på många ställen kraffteligen och utförligen bewist: Ja Gal. Probstens Ekmans Siönds löffte handlar ock mycket wackert här om; men gås äfwenledes nu förbi, at ey komma ifrån ändemålet.

än om, der det præjudicatum komme fram,

fram, at Presterskapet finge rang, torde Borgare Ståndets förnämsta Ledamöter, hederlige Köpmänner och dylika, försöka samma lycka. Exemplorum magna vis; de skulle förmodeligen hafwa rätt så många och goda skäl at beropa sig på.

Således blefwe omsider allenast gemene Man och Bønder öfrige, som obehindrade till alla omständigheter kunde giöra hwad Christus säger uti ofwan anförde rum af Luc. 14, 7. 8. 10. Sammaledes hwad Paulus kärli- gen råder allom till i Philip. 22, 3. 4. 5. Så uppfyller mina glädje/ at i ären ens till sinnes/ NB. lika kärlet hafwande/ endräckti- ge/ samhällige; at intet skier med lif el- ler NB. säfeng äro; utan med ödniuk- het/ NB. räckne hwar then andre yppare än sig: Ser icke hwar på sitt eget bästa (heder och rang) utan hwar och en på en annars bästa. Zwar och en ware så till sinnes, som ock NB. Christus Iesus war. Rom. 12, 10. 16. Warer hwar med annan wänlige uti broderlig kärlek: then ene sö- rekomme then andra NB. med inbördes heder. 1 Petr. 5, 5. Warer alle inbördes hwar annan underdånige. Ephes. 5, 21. Rnsom underdånige then ene them an- dra.

Jag sade, at det på sådant sätt blefwe alle- nast gemene Man öfrig, som detta NB. obehindrat till alla omständigheter efterkomma kunde; Zy de på rang-ordningen kunna wäl

till hiertat, när de kånna Gud, hwilken ock
 förnämligast till hiertat ser, uprickteligen ålsta
 och hedra hwar andre, dock likwål är det på
 mångahanda sätt mera twungit och bundit,
 än emellan dem, som i denne mätton äro på
 fri fot och åga aldeles deras Christeliga fri-
 het oinfrånckt, at kunna med de höga (jag
 talar i Pauli oskyldige mening Phil. 4, 12.
 1 Cor. 20, 21.) wara höge, och med de nedri-
 ga, nedrige. Besynnerligen hafwa Lärare
 nödigt at förwara denne friheten, så derfore
 at uti werldslig rang och höghet hyses en
 vermis pestiferus, (Chrysoft. in Rom.
 Hom. 17.) en förgifftad mask och Pestböld,
 som många för Siälens dödelige Siukdomar
 plågar uptända, det ock de rättfinnige, som
 åga denne förgångelige förmon, ey skola kun-
 na förneka egen förfarenhet utaf; såsom
 ock för en annan hufwud orsak skull/ den wi
 åter finne uti Christi exempel hos Joh. 13, 12.
 13. 14. 15. 16. 17. Sedan han så hade twa-
 git deras fötter -- Sade han till them:
 weten i/ hwad jag Eder giordt hafwer?
 I kallen mig Mästare och Herre; och i
 säjen rätt; ty jag är också. Hafwer nu
 NB. jag/ som är Eder Herre och Mästare
 twagit edra fötter/ så skolen i ock inbör-
 des två hwar annars fötter. Jag haf-
 wer gifwit eder NB. effterdomelse, at så-
 som jag gjorde eder, så skolen i ock göra.
 Sannerliga sannerliga säger jag eder:
 Tienaren är icke förmer än hans Herre;
 icke

icke är eller NB. Såndabodet (Bisshopen samt Kyrckioherden) förmer än han som honom såndt hafwer. Om i detta werten/ Salige åren i/ om i thet NB. Gidren. Läs här hos Doct. Gezelii utläggning, som wisar widare vår oundwikelige plicht at giöra thet, som Christus genom fottwättandet lärde. Hwilcket man dock icke förstår så stricte, at en Bisshop skall på samma sättet två de fattigas fötter, hwar utinnan de Påswiskas widskrepelse apar likwål effter; ty fottwagning är uti desse kalla länder intet i bruk; utan han bör och måste, så framt han är ett rätt såndabod och regeres af Christi Anda, förödmiuka sig till alla Menniskiors, särdeles de fattiga Guds barns tjenst uti deras nödtorffter och åliggande, så at det i wärcket swarar emot Christi här lemnade effterdomelse.

Non sådant hiertelag, som där till hörer, befordras igenom rang och ansenligit åreståle? Ach Ney! Låt försarenheten tala, hon har mycket at berätta, huru dermed tillstår; Man beståde allenast den Sqwaltrarens Diotrophes exempel i Joh. Epist. den 3. och 9. vers., hwilken märckwärdeligen i Guds Ord beskriwes der utaf, at han ålskade förträdet fram för andra Guds tienare, och uti det sinnet föractade förden skull thet enfaldiga Lambet Aposteln Johannem. (Se Doct. Gezel. Comment.) Men snarare torde det hända, at Lands höfdinge och General Ma-

jors-Fruernes blifwande wederslikar i det andeliga Ståndet, worde ock begynnandes at misbruka den Tituln : Eders Nåde ; till en ihogkommelse af det fordna bruket de bägge högste i riket emellan : Wär nåd dricker Eder Nåd till. Imedlertid är det wäl, at Christi främst åberopade resolution kan åfwen lämpas för Lärståndets Fruentimber, nemligen af den grunden, at Zebedei Hustru, utan twiswel en Biskopinnas hedersamme wederslike, ock så anmält Sönernas begiäran om rang : Hwarföre Christi Swar jemwäl henne sielf och alla des effterkommande angår. (Se Matth. Cap. 20, v. 22.)

Förwiffo, ju mer jag denne Saken begrundar, ju mer förundran stiger i sinnet der öfwer opp, at man härwid wäl må betiena sig af Lutheri ord/ som han enstädes utbrustit uti, öfwer misbruket i des tid med Doctors Characteren (Tom. 2. Altenb. pag. 56.) Jag önskade / at någon måtte komma fram/ som wille bräcka denne nöten / at jag ännu klarare kunde i dagen lägga/ och hwar man för ögonen skalla hwad för ochristelig styggelse / under det Christeliga namnet och Tituln : den Hel. Skriffts Doctor, förborgad ligger.

Herren, som i högdene bor och pröfwar hiertan och niurar, wet at jag icke liuger, då jag nu bekänner, at jag den Högstes trogna Dienare, Lärarne i församlingen, så högt ålflar och wördar, at jag den som wäl forestår
sitt

sitt Embete, såsom en god Jesu Christi
 Stridsman, anser som en Herrans Zebaoths
 Engel, och wet/ at när han genom Guds Nåd
 omwänder en Syndare, uträttar han dräpe-
 ligare gierning, än wi wårdera kunna, ja än
 någonsin den, som lyckeligen sluter den största
 Freds Tractat: Altderföre gråmer det mig
 i sanning och utaf hiertat, at wårt kåra Pre-
 sterkap hafwa denne resan GJORD
 DE, som har mer än allenast speci-
 mali, hwilket förbiudes i 1 Thess. 5, 22. Fly
 alt thet, som ondt synes. GJORD
 DE, som, omflönt saken intet wore re-
 dan af Christo per resolutionem afgjord,
 utan komme i räkning med de så kallade Mes-
 delting, ändå bordt blifwa tillbaka, effter i
 Cor. 10, 23. Jag hafwer mækt till alt:
 men thet är icke alt nyttigt: jag hafwer
 mækt till alt: men thet kommer icke alt
 till förbättring. GJORD
 DE, hwar utaf beklageligen wil slutas, at de som
 borde vara andra Swagas Andeliga Salt,
 hafwa mistat sin Sälto; hwarmed skall
 man då salta? ty ett krafftlost Salt, är till
 intet mer nyttigt: Se widare Matth. 5, 13.
 Marc. 9, 50. Luc. 14, 34. NB. 35. och Doct.
 Gezelii utläggning; GJORD
 DE, som gifwer en bedröflig anledning at påtän-
 ka, hwad Paulus propheterat i 2. brefwet
 till Tim. 3, 12. Men thetta skalt tu wetta/
 at uti yttersta dagarna tillstunda farliga
 tider. Ty ther warda kommande Men-

niskior/ som älska sig sielfwa, girige/ stora
 talige/ högfärdige - : - vers. 9. Men the
 skola icke länger hafwa framgång: ty
 theras galenskap warder allom uppenbar
 -: G I D N D E D E E, som wäl skulle
 twinga wår Fromma Lutherum, om han nu
 lesde, at återhämta sitt utrop af Tom. 8. Al-
 tenb. pag. 528. B. hwem rider folket
 (han talar om Präster) at de söka ur den
 hel. Skriffte och Guds Ord ett högt namn/
 egit beröm och ära/ och wilja wara mera
 än andra. Ibid. Sådane söka i hiertats
 grund intet annat/ än at de måge hafwa
 stor ära (och rang) ibland annat folk; äf-
 wenledes af Tom. 7. pag. 104. B. När en
 Predikant tractar der effter/ huru han
 må winna ära/ penningar och goda da-
 gar - : - den samma warder ingen ting ut-
 rättandes, ey heller beståndande - : - Noch
 af Tom. 5. Altenb. pag. 830. a. Men der-
 till (neml. till Läro- Embetet) erfordras en
 sådan Man/ som är beredd at wara arm/
 eländig/ torffrig och sacketmodig - : - jem-
 wäl at lida allehanda förföljelse/ småle-
 och försmädelse. Den som intet så är sin-
 nad/ af honom blifwer aldrig någon rätt-
 skaffens Lärare/ som förstår rätt at sal-
 ta/ utan förblifwer han wäl såsom det
 Salt det der mist sin Sälto, och till ingen
 ting nyttigt är. Af Tom. 2. Altenb. p.
 900. a. En Salt Predikants hog går alt
 der

der på ut/der är hans hierta, dertill har han lust/ at han sin egen åra må söka.

Si den Sal. högt uplyste Mannen, som så ifrigt på en sida stridt emot Presterskapets åtra effter werldsligit anseende och rang, wet åter på andra sidan intet, huru högt han skall kunna prisa, åra och skatta Fromma Lärare och deras dyra Embete; neml. i betractande af des rätta innerliga värde, som det har af Gud, utan alt sminct, af menniskio konst, wishet och höghet. Som alt kan ses af des Tom. 2. pag. 331. b. Tom. 5. pag. 30. b. pag. 306. a. Tom. 6. pag. 405. b. pag. 151. a. Tom. 8. pag. 487. a. Lyda Lutheri ord här om så: Sördenskull hafwa de gamla gånna dragit sig undan läroståndet och hafst sky at emottaga det embetet, för des Stora värde och höghet (wigtighet och ansewar) skull / så at man har måst twinga och nödga dem dertill;

Fiat hic applicatio ad nostra tempora.

Går thet och så till i våra tider?

Swad eljest wid denne Saken, angående rang för Presterskapet kunde ännu wara at påminna, det lærer utan twiswel af andra blifwa ihogkommit, då ock wäl ey förgiätas borde, den näre förwantskap, som är emellan rangordningen och Duells placater, samt huruledes den som will niuta förmon af den förra, måste, när han det förtienar, kännas wid lasten af den senare.

Så är nu det allenast öfrigt, at jag af all min Siäls grund önskar of allom wisdomsens och uppenbarelsens Anda till Guds och vår Herras Jesu Christi lefwande kundskap Eph. 1, 17. at wi alle, icke hållande of effter thenna werldene NB. utan förwandlande of med vår sinnes förnyelse, mågom försara hwad Guds gode, behagelige och fullkomlige wilje är Rom. 12, 2. och undfå krafft af Gud till at försaka både köttens begiärelse, eller wällust, ögonens begiärelse eller girighet, och högfärdigt lefwarne samt aras och rangs efftersträfande: emedan Fadrens kärlek icke är uti dem som sådant älska i Joh. 2, 15. Hwilcken önskan jag sluter med några märckwärdige verser, som finnas uti den under N. 200. i vår Swenska Psalmbok stående Psalmen: Så hafwe wi i thenna dag.

Bers. 7. Them som arbeta i tin säd,
Som dyrbar är och mycken,
Med krafft af högden tu bekläd,
At the i alla stycken
Må finnas Tro-Arbetare/
Rätt kallas Herrans tienare;
At Säden ey fördärwas.

Bers. 8. Förtag, O Gud, then slemma sed,
Then Satan hafwer drifwit,
Som är så stygg och swära led/
Och skadar of till Lifwet/
At mången löper mot tin bud,
Till thenna tienst, O Store Gud!
Sitt straff thermed föröka.

Bers.

Bers. 12. Låt them ock alltid granna ackt;
 Uppå sig Sielwa hålla;
 The stå ju på sin Herras wackt;
 At the dock aldrig wälla,
 Thet någon Siäl förargad blir/
 När hon then illa leswa sir,
 Then oß all dygd skall låra.

Bers. 13. I högfärd och i Yppighet
 O Gud låt Them ey leswa;
 Ey effter Gods och Werdslighet
 Samt säfång ära NB. stråfwa.
 På thet, O Gud, så mången Siäl
 Ey dråpas måtte här ihjäl/
 Then eljest kunde leswa.

Kort Tillökning!

Om det wore nyttigt och rätt, at werdsli-
 git anseende och rang borde tilläggas Läro-
 ståndet, effter, som föregifwes, den af deras Em-
 bete förwantande upbyggelse derigenom be-
 fordrades, så skulle der af följa.

1. At alla Lärare, så Capellaner, som Ryc-
 kioherdar, Probstar, Superintendenter och
 Biskopar borde hafwa lika stor rang ibland
 ähörarne eller de werdsliga Stånds Perso-
 nerne, nemligen af den grunden, emedan deras
 Embete till de wäsenteligaste och förnämsta sty-
 ken, effter Guds Ord at döma, är enahanda,
 ja, de dyraste Läro-Embeters Cyklar ankoms
 ma mångenstädes och till stor del, hwad wärck-
 ställandet beträffar, på Capellanens tro, slit
 och redlighet, som, at predika, låra, underwisa,
 Skrifsta

Striffa (undantagandes där Striff, afgiff-
ten är i bruk; hwar igenom likwål det Språ-
ket Matth. 10, 8. I hafwen fädt (nåd) för-
gås wæs; så skole i ock gifwa (eller förkunna
androm Nåd) förgås wæs) mycket för mörckas)
besöka de siuka, fattiga och eländige; resa i
Socknebod, med hward mera som hörer till
Sialarnas omwändelse, upbyggelse och skötsel,
jag säger sådant alt blifwer mästedelen igenom
Capellanerne wärckstält, så at de, på den fö-
regifne grunden, nödwändig borde hafwa i
bland dem utom deras stånd, så höge som låge,
samma rang, som de andra Prestemän; hwar
med dock den åtskillnad, som Lärarne inbördes
emellan är, icke behöfdes ophåstwas/ utan alle
nast jämckas effter första församlingens loflige
fått och wis. Widare och för det

2. Om rang och menniffligit anseende hielp-
te till upbyggelse i Guds församling, så eme-
dan ingen sak, ingen Syfta och ingen handte-
ring är angelägnare och wigtigare, än under-
sätarnes andeliga upbyggelse, altförden skull
borde Lärarne hafwa den främsta rangen i ri-
ket. Hwilken Sats skulle draga alt för jämt i
O! med Påfwens hushållning.

3. Skulle åfwen följa, at om Lärarne finge
igenom wis rang-ordning skantsa omkring sig,
och medelst det der på följande werldsliga an-
seende, kunde, som förmenes, utestänga andras
sidwördnad och förækt, så stängde de jämwål
dermed ut ifrån sig sielfwa trosten af några
hundrade Evangeliska Språk, såsom det Luc.

6, 22. Salige warden i, tå Menistjorna
hata Eder, och affstija (samt förackta) eder
och banna (eller försmåda) eder och bortta-
sta Edert namn/ såsom det ondt wore/ för
Menniskiones Sons skull. (Se Matth. 5. C.)

Här emot torde af någon invändas: På
det sättet borde wi gärna se, at obetäncksamma
menniskior föracktade och wanwördade of,
hwilcket på twäggehanda sätt wisseligen wo-
re syndigt.

Swar: Jag säger ingalunda, at en Prest-
man skall så sticka sig; at han drager igenom
sin egen skuld förackt och försmädelse öfwer sig,
som sielswa Skrifften ofswansföre nog wittnar;
Men det påstås i det högsta, at han genom
werldslig rangs sökande ey bör göra sig en
förmur emot de Röttsligas förackt hwilcket än
ytterligare bewises med Apostlarnas exem-
pel, och klarligen kan ses af 2 Cor. 10, 3. 4. 5.
Ändock wi wandre i köttet/ likwål stride wi
icke effter köttet: N. Ty wår krigs wapn
åro icke köttslig/ P. utan mächtig för Gud/
at nederflå all Gåste: med hwilcke wi full-
flå the anslag/ och all höghet/ som sig up-
häfwer emot Guds kundskap; och till fän-
ga taga alt förnuft under Christi lydno.

N. Doct. Gezel. Såsom wi icke wandre effter
köttet Rom. 8, 4. så utföre wi icke heller wårt
Embete, ther wi måste kämpa emot werlden,
diefwulen och Synden, på köttsligit sätt.

P. Jefe sådane, som köttet wid handen gifwer,
och af köttsligen sinnade Menniskior brukas,
och

och för then köttsligen sinnade werlden skaffa
 stort anseende, såsom rikedomar, wälde/åra
 -- the mäktigas Gunst -- ty wi öfwerwin-
 ne NB. ingen af våra fiender (icke heller för-
 äckt) med något sådant, utan jemte Ewange-
 lii ords krafft, med armod / swaghet / wan-
 åra -- och galenskap effter werldenes ty-
 cke i Cor. 4. 9. 13. hwilcka wapn äro mäktige
 gjorde / genom Guds krafft, then the wisar
 sina äro och krafft, i thet han gör mæckt till
 skam genom swaghet; och sin wisdom, i thet
 han gör wisdom till skam, genom thy som eff-
 ter werldenes tycke är galenskap i Cor. 1, 25.
 26. 27. och 2, 18. Så långt D. Gezelii hårliga
 utläggning.

2. Cor. 6, 4. Låter of i all ting bewisa of så-
 som Guds tienare i stort tolamod (tå wi
 warda ofskyldigt wis föräcktade) i bedröfwel-
 se / i nöd, i ångest -- i Cor. 4. 9. 10. 13. Men mig
 tycker / at gud hafwer utgifwit of Apostlar
 för the altraringaste (i anseende till rang och
 stånd ibland annat folck) -- ty wi äre wordne
 ett widunder werldene -- wi äre dårar för
 Christi skull, i de köttsligas ögon, som of föräc-
 ta, då wi blifwa hadde, bedjes wi före: Så-
 som werldenes affkrap äro wi wordne /
 hwars mans af hugg, till theenna dag. Flere
 slika beskrifningar af det föräckt, sidwordnad
 och mera, som Apostlarna täleliga lidit af de
 oförnuftige och förblindade Guds Råds föräc-
 tare, kunna läsas i 2 Cor. 4, 11. Rom. 8, 36. Ebr.
 10, 33. Men sådant alt oaktat, blef ändå intet
 den

Den upbyggelse tillbaka, som samma GudsMän genom deras Embete skapa borde; ty Guds ande wärkade med dem, at det Ord de förde, trängde sig hos dem någorlunda bögligom, igenom Siäl, mærg och ben, så at de utaf sådan krafft öfwerwundne, bekänna måste, at gud san nerligen war i Apostlarna, som det står 1 Cor. 14, 25. Således blifwer det åter der wid, at Läro Embetet ey får söka och begära werldslig rang, anseende och äreställen; Men at åhörarne äro lika fullt på deras sida plichtige, at bemöta dem med all Christelig kärlek, broderligt förtro ende, och heder, är äfwen intet mindre sant och bewisligt, som, förutan hwad i sielwa Skrifften här om är anfört, jemwål förmärckas kan af 1 Tim. 5, 17. The Prester, som wäl förestå, skall man hålla wara dubbel heder wärde: måst the som arbeta i ordet och lärdomen. (*)

Här widmärckes, at i stället för det ordet Prester, borde effter Gråkiskan stå, the äldste, hwilcke wore twänne slag 1. föreståndare, som hade allenast upseende, at alt skulle ordenteligen och stickeligen tillgå i församlingen, jemwål el jest wärdade sig om then rätta Lärans wid mæckt hållande; Så at dessas Embete war on gefärligen det samma som nu en Biskops, och fölgacteligen afen annan beskaffenhet till många stycken, än kyrckio Föreståndarnes i våra ti der,

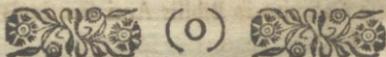
(*) Hese Calovius in Bibliis Anti Grotianis öfwer 1 Tim. 5, 17.

der, hwilcka hafwa allenast at befatta sig med
 kyrckiohuset, des inkomster, räkenskaper och me-
 ra sådant 2. Lärare hwilcka dock som de arbeta
 med predikande och lärande, äro måsta hedern
 wårde; ty de dragas meden swårare Syfla,
 och hafwer menigheten större nytta der af, än af
 de andras upsicht och utwårtes förestånderskap.
 Conf. D. Gezelii Commentar. (*)

4. Uti sielfwa Skrifften är med så ord blifwit
 omwördt, hwad förmon Lärståndet sig ensamt
 tillägnat, då man characterizerar sina ledamö-
 ter af det ordet andelig: som han är en ande-
 lig Man ic. det är Lärare: hwilcken helighet
 Papisterne hålla för ouplöslig ifrån den, som
 en gång blifwit wigd till Präst, i det de såja han
 dermed sådt Characterem indelebilem; der-
 af hafwa wi den öfwerlefwan ännu i wår
 Swenska Psalmbok och Christi Pinos Histo-
 ries tredie act, at de förbannade Eldbrandarne
 Hannas och Caiphas än i denne dag så beta
 andelige Gåder. Men om orsaken dertill, an-
 tingen är, at förråderi emot Christi rike, hwilck-
 et desse begädt, ey skall anses för så swårt, at de
 bordt mista kappan och Characteren; eller der-
 af, at de intet formaliter i Dom Capitlet blif-
 wit skilde der ifrån, sådant har jag swårt
 at utreda och swara på.

(*) Bese widare 1. puncten af tillökningen pag. 27.

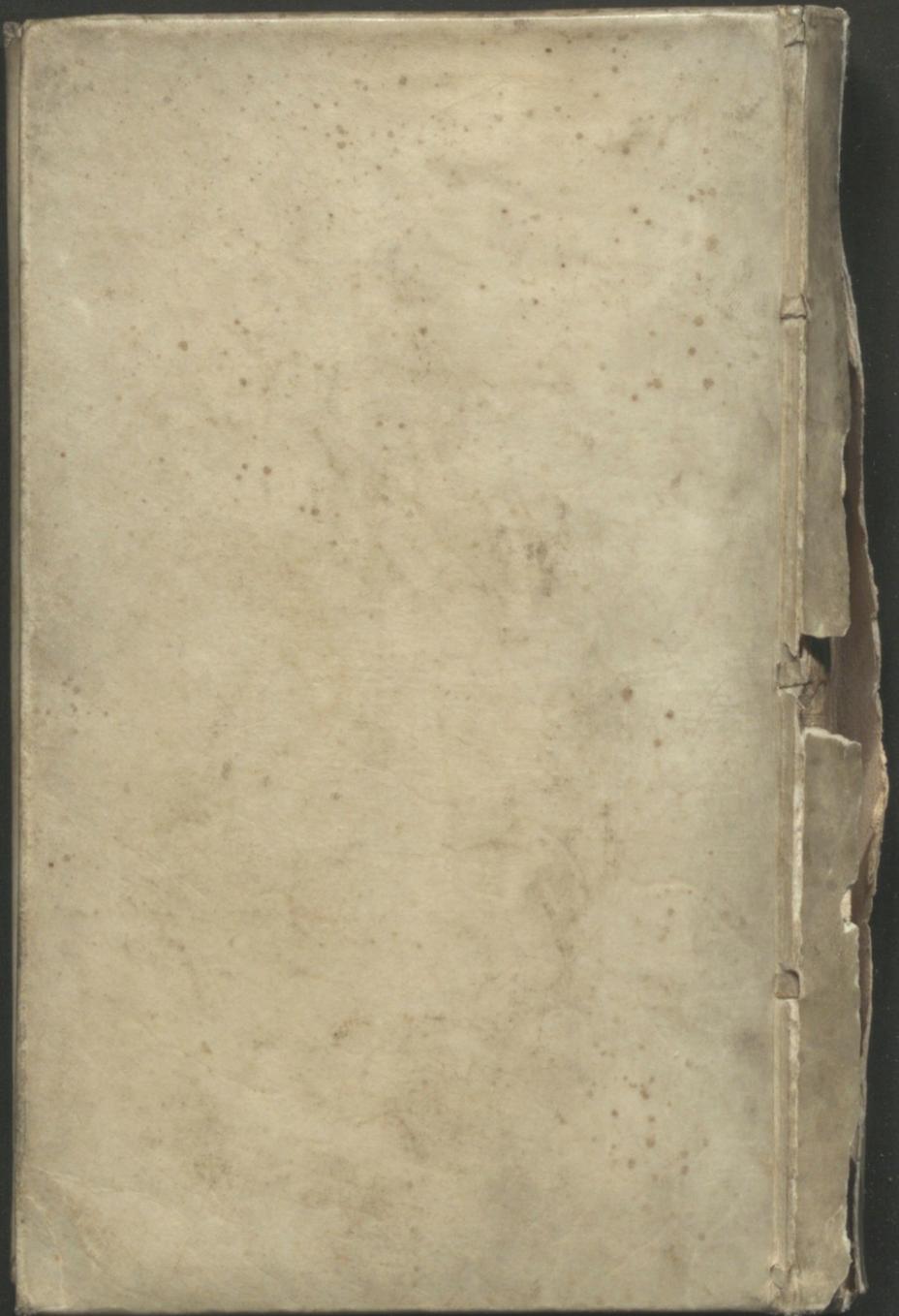
Fm 3305
8

ULB Halle 3
008 875 030

1017 1078
A C

109

Är
det Christeligit
och med

Wär

Högsv

Det

Wär

Under

